

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove
Izabrana pitanja SZ:
Vjera i politika u Starom zavjetu

Vjera i politika u Starom zavjetu

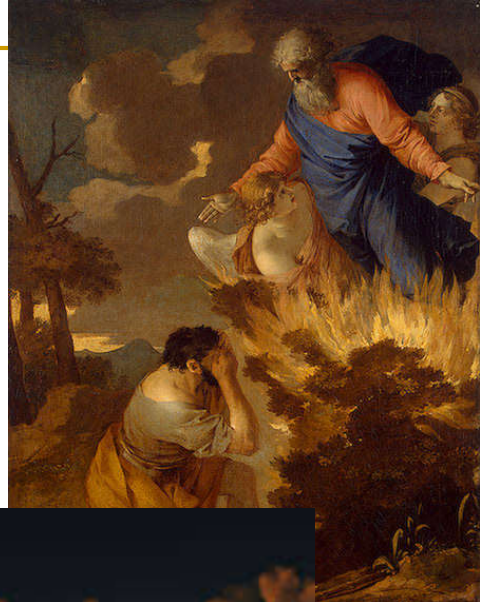
Quaestiones selectae Veteris testamenti

Niko Bilić SJ

amdg.ffrz.hr → nastava

Vjera i politika – zajedno?

- Duhovna veza s Bogom ne izdvaja iz ljudske zajednice
- Proroci s kraljevima
  - Jeremija u progonstvu vidi nadu
  - Izaija i Ezekija mole
  - “Ja sam Bog” Izl 3,6 –
  - “šaljem te faraonu” (10)
  - “Izveo sam vas iz Egipta”
- Isus službeno osuđen iz političkih razloga
- ζῶν πολιτικόν – πολιτικά:
- = što se tiče države (πόλις)
- Zajedničko dobro
  - Zauzetost svih

- Pitanje vlasti
- već u Post 1
  - מַשָּׁל *mašal* – vlast (16.18)
  - רָדָה *rada'* – gospodarenje (26.28) = obrađivati, čuvati

Od početaka

■ Zajedništvo

- od Boga: **Načinimo!** (Post 1,26)
  - Stvori ***ih*** (27)
  - Nije dobro biti sam (2,18)

■ Gospodarenje

- Božja nakana za čovjeka (1,26.28)
- Napuniti i podložiti ZEMLJU (28)
- Plodnost, rast (28 usp. 22)

■ Babilonska kula

- Izgradimo GRAD (11,4)
- Zadiranje u “nebesa” (4) – nerazumijevanje (7)
- Traži se Abrahamov izlazak (12,1)

Dodirne točke vjere i politike?

■ **Bitni elementi vjere:**

■ **Bitni elementi politike:**

Abrahamov politički profil

- **Zbog gladi u Egiptat (12,20)**
  - Nastat će narod (Izl 1,9; עַמִּי 'amî 3,7)
    - Koliko ih je u došlo u Izl 1,5?
    - 70 duša
- **S vrhovnom vlasti (12,18; 20,9)**
  - Faraon (12,18)
  - Gerarski kralj Abimelek (20,9)
- **Mistična objava (*tard^emâ* Post 15,12), o čemu (v13s)?**
  - o političkoj budućnosti (13s)
- **Savez s Bogom – *politički*? (15,18)**
  - Zemlja (18)
    - Od Nila do Eufrata!
  - Narodi: v19-21

Teološko djelovanje

- **Abraham moli za strani grad (Post 18,23-33)**
  - **Argumentirana molitva**
    - **Pravednici (KS: nevini) (25)**
    - **Bog SUDAC cijele zemlje**
    - **Samo zbog pet ljudi (28)**
  - **Ustrajna molitva usp. v26.32**
  - **od 50 duša (v26) do 10 (v32)**
- **Prorok (20,7) – poučen**
  - **Usprkos predrasudi (11)**
  - **Objava stranom kralju (20,3.6s)**
    - **Koji se moli (4s)**
  - **Proročka zagovorna molitva uspješna (18)**
  - **Usmjerena na bitno: živjeti (7), potomstvo (18)**

Veliki rat u Post 14

- put isprepleten s visokom politikom
  - Nepoznato, teško razumljivo
  - S kim se Abraham susreće u Post 14,13; 17.21s; 19s?
  - bjegunac (v13),
  - kraljevi (17.21s),
  - svećenik (19s)
- Sukob? Kojih strana 14,1s?
  - Amrafel, Arjok, Kedor-Laomer, Tidal v1
  - ⇔ Bera, Birša, Šinab, Šemeber v2
  - protuudar u 8s
- Pozadina: što poznajemo?
  - Sodoma (v2.8.11.17.21s) i Gomora (v2.8.11)
  - opljačkani (v11)
  - Gojim = גויים ? v1.9
  - Šinear v1 = Babilon, Kaldeja

Povijest

- “udruženi” (Post 14,3)
  - Četiri protiv pet (9)
  - Abraham u savezu בריתה (13)
  - s Amorejcima (13
usp. pokoreni u v7)
  - Bog će sklopiti savez u Post 15
- U 14. godini velik
osvajački pohod (14,5)
  - Nakon pobune u 13. godini (4)
  - Koliko naroda u v5-7?
  - šest naroda; i Amalek (7)
- U kontekstu rata (13):
  - Je li pobuna uspjela? (11s)
  - U ratu narod stradava (11s)
  - opljačkan, izgnan
- “Hebrejac” (13)
  - Osobno uvučen zbog
“brata” u Sodomi (14)

Abraham ratnik

- Javljaju mu (Post 14,13), sluša, reagira (v14)
  - Ide u oslobođenje prognanoga (!)
- Koliko domaćih ratnika (v14)?
- 318 rođenih u domu – malo naspram 4 kralja
  - Jako mnogo za 1 dom
- Dokle pohod, kakva taktika (v15)?
- Daleko do Damaska;
- S dvije strane, noću
- Čudesna pobjeda (v17)
  - Izbavlja li samo Lota (v16)?
  - Bog preko Abrahama cijelom narodu donosi spas (usp. v22)
  - postupanje u Post 19 još veći prekršaj

Melkisedek

- Tko u visokoj politici (14,18)
- svećenik
- Potvrđuje čudesnu pobjedu (20)
- Božje djelovanje
  - Kralj, a nije u ratu
  - Ime: pravedno(st) je moj kralj
- Prvi čovjek koji blagoslivlja (v19.20)
- Abraham izražava poštovanje (20-22)
  - Odvaja desetinu (v20)
  - Odriče se ratnoga plijena (v21.22)
- Politička prisega potvrđena Božjim autoritetom (22)
- Rat i susret sa svećenikom vodi do nove teološke spoznaje:
  - יהיה je אל עליון 'el 'eljôn (v18.19.20.22) – Svevišnji
  - קנה שמים וארץ qônê šamajim va'arec (v19.22) – Stvoritelj

Ezav i Jakov

- **Sukob (Post 25,33; 27,19.41)**
  - Trgovanje 25,33
  - “Ja sam Ezav” 27,19
  - “Ubit ću svoga brata” 27,41
- **Čiji sukob? 25,30; 36,1**
  - Ezav = Edom (Jakov = Izrael)
- **Koji dugo traje usp. Am 1,11; Ob 10-13**
  - Brata progoni mačem, guši samilost Am 1,11
  - Nasilje nad bratom Ob 10-13
  - Na dan pada (v11) pljačka (v13)

